

Na osnovu člana 6. Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SRBiH", br.22/90), člana 8. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 8/05 i 22/09) i člana 30. i 36. Statuta Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća za snabdijevanje prirodnim gasom Sarajevogas d.o.o. Sarajevo, Nadzorni odbor Preduzeća na svojoj sjednici održanoj dana 09.11.2015. godine, donio je:

PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

U cilju uspostavljanja i održavanja sigurnosti na radu, zaštite zdravlja uposlenika od povrede na radu, profesionalnih i drugih oboljenja koji mogu nastati u vezi sa radom, Kantonalno javno komunalno preduzeće za snabdjevanje prirodnim gasom Sarajevogas d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Preduzeće), propisuje mjere zaštite na radu, te uređuje prava i obaveze uposlenika u vezi zaštite na radu, putem odredbi Pravilnika o zaštiti na radu (u daljem tekstu: Pravilnik), u skladu sa zakonom i drugim važećim propisima.

Član 2.

Zaštita na radu u smislu odredaba ovog Pravilnika obuhvata skup mjera i aktivnosti usmjerenih na stvaranje uslova koji osiguravaju sigurnost na radu, baziranih na sprječavanju i otklanjanju opasnosti i štetnosti koji mogu prouzrokovati povrede na radu, profesionalna i druga oboljenja i narušavanja zdravlja uposlenika na radu, kao i aktivnosti na poduzimanju mjera na očuvanju zdravlja i radne sposobnosti uposlenika.

Član 3.

Zaštita na radu se organizuje, provodi i unaprjeđuje uporedo sa organizacijom i unaprjeđenjem procesa rada uopće, uz primjenu savremenih tehničkih, obrazovnih, zdravstvenih, pravnih, ekonomskih i drugih mjera.

Preduzeće u okviru programa i plana mjera zaštite na radu planira i osigurava potrebna sredstva za provođenje i unaprjeđivanje zaštite na radu i njenu realizaciju.

Član 4.

Ovim Pravilnikom prema uslovima i potrebama Preduzeća iz oblasti zaštite na radu, bliže se uređuju sljedeća pitanja:

- I.** Način organizovanja i ostvarivanja zaštite na radu, u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu i podzakonskim propisima, koji regulišu ovu oblast,
- II.** Opće mjere zaštite na radu i obaveze o uslovima rada,
- III.** Posebne mjere zaštite na radu,
- IV.** Obuka i provjera znanja iz oblasti zaštite na radu i način upoznavanja uposlenika sa opasnostima na radnom mjestu, s aspekta zaštite na radu,
- V.** Prava, obaveze i odgovornosti svih uposlenika u provođenju propisanih mjera zaštite na radu,
- VI.** Sadržaj i način donošenja procjene opasnosti i analize radnih mjesta sa aspekta zaštite na radu,

- VII. Izrada plana i programa iz zaštite na radu,
- VIII. Periodični pregled radnih prostorija, oruđa i uređaja za rad i radnih sredina,
- IX. Zaštita žena, omladine i invalida,
- X. Obaveze prema organima nadzora – inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu,
- XI. Disciplinska odgovornost za uposlenike zbog nepridržavanja propisanih mjera zaštite na radu,
- XII. Saradnja sa eksternim subjektima iz oblasti zaštite na radu,
- XIII. Pružanje prve pomoći povrijeđenim, ispitivanje uzroka povrede na radu,
- XIV. Radna mjesta sa posebnim uslovima rada,
- XV. Vodenje evidencije i čuvanje dokumenata iz oblasti zaštite na radu,
- XVI. Prelazne i završne odredbe.

II. NAČIN ORGANIZOVANJA I OSTVARIVANJA ZAŠTITE NA RADU, U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI NA RADU I PODZAKONSKIM PROPISIMA KOJI REGULIŠU OVU OBLAST

Član 5.

Zaštita na radu je skup tehničkih, zdravstvenih, pravnih, psiholoških, pedagoških i drugih djelatnosti pomoću kojih se otkrivaju i otklanjaju opasnosti koje ugrožavaju zdravlje uposlenika na radu i utvrđuju mjere, postupci i pravila da bi se otklonile ili smanjile te opasnosti.

Svrha zaštite na radu je stvarati sigurne radne uvjete kako bi se spriječile ozljede na radu, profesionalne bolesti, nesreće i nezgode na radu, odnosno umanjile eventuale posljedice. Provođenje zaštite na radu ne ograničava se samo na profesionalne bolesti, već se nastoji spriječiti bilo koja bolest, odnosno ozljeda, dok se veća pažnja poklanja profesionalnim oboljenjima.

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Preduzeća, za staranje o zaštiti na radu određuje se Služba zaštite od požara i zaštite na radu, koja posjeduje stručna lica za zaštitu na radu.

Član 6.

Zaštita na radu se organizuje za vrijeme odvijanja radnog procesa i provodi u svim administrativno-tehničkim objektima Preduzeća i gasnom sistemu Kantona Sarajevo.

III. OPĆE MJERE ZAŠTITE NA RADU I OBAVEZE O USLOVIMA RADA

Član 7.

Opće mjere zaštite na radu određuju se za sve poslove, odnosno radne zadatke koje uposlenici obavljaju u Preduzeću.

Opće mjere zaštite na radu obuhvataju naročito uslove koje treba da ispunjavaju radne i pomoćne prostorije, radionice, skladišni prostori u cilju: osiguranja potrebne radne površine i radnog prostora; obezbjeđenja odgovarajućih puteva za prolaz, transport i evakuaciju uposlenika; pružanja prve pomoći; obezbjeđenja potrebne temperature-ventilacije, osvjetljenja, ograničenja buke i vibracije; otklanjanja štetnih uticaja kod radova gdje se

javljaju toksične materije; obezbjeđenja ispravnih sredstava rada; obezbjeđenja od udara električne struje i sprječavanje nastanka požara i eksplozije.

Član 8.

Ako se opasnosti i štetnosti kojima su izloženi uposlenici ne mogu na drugi način otkloniti, upotrebljavaju se sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu utvrđena Katalogom zaštitnih sredstava-opreme i radnih uniformi.

Radne i pomoćne prostorije

Član 9.

Sve radne i pomoćne prostorije u Preduzeću moraju biti dovoljno osvijetljene prirodnom, odnosno vještačkom svjetlošću, sa propisanom ventilacijom i temperaturom, prema standardima i podvrgnute periodičnim ispitivanjima u zakonskim predviđenim rokovima.

Član 10.

Podovi radnih i pomoćnih prostorija moraju biti čvrsti, ravni, izrađeni od takvog materijala da se mogu lako čistiti i po potrebi prati, ali da tom prilikom nisu klizavi i skliski.

Član 11.

Radne prostorije u kojima se rukuje, odnosno manipuliše lako zapaljivim i eksplozivnim materijama, smiju se zagrijavati samo na takav način, da opasnost od požara i eksplozije bude potpuno isključena.

U ovim prostorijama iz stava 1. mora se osigurati prirodna ili vještačka ventilacija, prema važećim propisima.

Prostorije iz stava 1., moraju se periodično ispitivati ukoliko se u njima javljaju prašina, para, gasovi i druge hemijske štetnosti.

Sredstva i oruđa za rad

Član 12.

Nova oruđa i sredstva za rad prilikom nabavke, moraju imati odgovarajuće ateste i garantne listove koji garantuju za njihovu ispravnost, te uputstvo za rukovanje i siguran rad, koje dostavlja isporučilac oruđa, odnosno sredstva.

Oruđa i sredstva za rad koja su u upotrebi, moraju biti ispitana u pogledu njihove ispravnosti i sigurnosti od strane ovlaštene institucije koja izdaje odgovarajući dokument o ispravnosti i sigurnosti pregledanih oruđa i sredstava za rad.

Korisnik oruđa i sredstva za rad je obavezan prije upotrebe, izvršiti neophodnu kontrolu istih, u skladu sa propisanim uputama od strane proizvođača.

Kretanje uposlenika i transport

Član 13.

Svi prilazni putevi, prolazi i putevi unutrašnje komunikacije, te putevi evakuacije uposlenika moraju biti stalno slobodni, prohodni i propisno obilježeni.

Član 14.

U radionicama, magacinima, otvorenom prostoru i drugim pomoćnim prostorijama materijal mora biti tako složen, da se isključuje mogućnost njegovog pada, zbog nepropisnog skladištenja.

Buka i vibracija

Član 15.

Nivo buke i vibracije u svim radnim prostorijama mora imati dozvoljenu granicu prema važećim propisima, uz obavezujuće periodične preglede u zakonom predviđenim rokovima.

Član 16.

Uposlenicima koji su izloženi povećanoj buci iznad dozvoljene granice, moraju se osigurati odgovarajuća lična zaštitna sredstva za zaštitu od buke i vibracije, te provesti mjere kojima će se ublažiti uticaj buke i vibracije na njihovo zdravlje.

Električna struja i štetna zračenja

Član 17.

Opasna mjesta gdje su smješteni električni vodovi visokog napona, stubovi ili goli električni provodnici pod naponom, moraju biti obilježena propisanom oznakom.

U prostorijama sa električnim uređajima visokog napona dopušten je pristup samo određenim stručnim uposlenicima i takve prostorije moraju biti zaključane, ako se u tim prostorijama ne nalaze uposlenici koji rade u njima.

Član 18.

Svi administrativno-tehnički objekti Preduzeća, objekti gdje su smještene glavne mjerno-regulacione stanice, punionica vozila na gas i skladište zapaljivih tečnosti i gasova, prema važećim propisima moraju biti zaštićeni od udara groma, gromobraskom instalacijom.

Skladištenje opasnih i štetnih materija

Član 19.

Lahko zapaljivi, eksplozivni materijali te otrovne i nagrizajuće materije, mogu se držati samo u odgovarajućim posudama na sigurnim mjestima, pod nadzorom i ključem u odgovarajućim skladištima namjenjenim za te svrhe.

Član 20.

Na posudama u kojima se nalaze opasne i štetne materije, mora biti označen sadržaj, kao i naznaka o mogućim opasnostima vezanim za te materije. Uz posude sa opasnim i štetnim materijama treba da bude sigurnosno tehnički list.

Član 21.

Za pretakanje lahko zapaljivih i eksplozivnih tečnosti iz balona, buradi i slično, obavezno je pridržavanje mjera i uputa navedenih u sigurnosno-tehničkom listu, za tu vrstu tečnosti.

U radnim prostorima gdje se radi sa opasnim materijama, moraju se na vidnim mjestima istaknuti radna uputstva za siguran rad, dostavljena od proizvođača-isporučioaca predmetne opasne materije.

Prilikom rada sa opasnim i štetnim materijama, obavezna je upotreba odgovarajuće zaštitne opreme.

IV. POSEBNE MJERE ZAŠTITE NA RADU

Član 22.

Posebne mjere zaštite na radu obezbjeđuju se kod radova kod kojih se primjenom opštih mjera zaštite na radu, ne može otkloniti opasnost od profesionalnog oboljenja, odnosno opasnost od nastupanja invalidnosti nakon određenog vremena provedenog na tim poslovima, kao što je rad pri ekstremno niskim i visokim temperaturama, vlazi, rad na otvorenom prostoru, na visini, na pokretnim sredstvima, u zagađenom prostoru od štetnih gasova (ugljen monoksid, ugljendioksid i dr.), štetne prašine, opasnosti od zaraznih bolesti i sl.

Član 23.

Ukoliko se vrši nabavka mašina ili uređaja na mehanizovani pogon, alata i drugih sredstava za rad kao i sredstava za ličnu zaštitu, potrebno je od proizvođača tražiti uputstvo za siguran rad i održavanje, te ispravu kojom se dokazuje da su proizvedeni izrađeni u skladu sa važećim propisima, i samo se takva smiju nabaviti i staviti u promet (koristiti).

Član 24.

Radi osiguranja sigurnih radnih uslova, potrebno je vršiti periodična ispitivanja oruđa i uređaja za rad, radnih prostorija i objekata, i to:

- *Sve vrste oruđa i ručnih alata sa električnim i drugim vrstama pogona - svakih 36 mjeseci,*
- *Radne i pomoćne prostorije u kojima se pojavljuju fizičke, hemijske i biološke, mikroklimatske štetnosti – svakih 36 mjeseci,*
- *Elektroinstalacije –svakih 36 mjeseci,*
- *Gromobranske instalacije – svakih 6 mjeseci.*

Kotlovi i posude pod pritiskom

Član 25.

Kotlovi i posude pod pritiskom, moraju u pogledu sigurnosti odgovarati posebnim propisima:

- *kotlovi i posude pod pritiskom moraju se održavati u ispravnom stanju, te prostor oko kotlova mora biti prohodan i čist,*
- *vrata kotlovnice moraju biti otključana u toku rada,*
- *kotlovnica mora posjedovati propisnu ventilaciju, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad,*

- *kotlovnica mora posjedovati propisno osvjtljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju.*
- *putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.*

Član 26.

Posudama pod pritiskom mogu rukovati samo za to ovlaštene i osposobljeni uposlenici, u skladu sa pismenim uputstvima za rukovanje.

Član 27.

Svaki sud pod pritiskom mora posjedovati propisanu prateću dokumentaciju, te se za iste vodi propisana evidencija o provedenim periodičnim pregledima.

Član 28.

Sve čelične boce pod pritiskom punjene komprimiranim gasovima moraju biti ispitane i obojene bojama prema važećim propisima.

Sve boce pod pritiskom moraju se propisno prevoziti, pažljivo prenositi na mjesta izvođenja radova i nazad, te moraju biti osigurane od pada.

Boce punjene kiseonikom i acetilenom moraju biti udaljene od mjesta varenja koje osiguravaju siguran rad i obezbjeđene od pada, ventili na ovim bocama ne smiju se dirati masnim rukama, odnosno masnom krpom, a crijeva za kiseonik i acetilen moraju biti zaštićena od užarenih čestica prilikom varenja.

Glavne mjerno-regulacione stanice

Član 29.

Imajući u vidu veliko požarno opterećenje objekta glavnih mjerno-regulacionih stanica zbog distribucije gasa, u pogledu sigurnosti moraju se poduzeti propisane mjere zaštite na radu koje su definirane zakonom i ostalim podzakonskim aktima, odnosno one mjere koje su istaknute na/u samom objektu glavne mjerno regulacione stanice.

Član 30.

Mjere zaštite koje se moraju primjeniti u objektima glavnih mjerno regulacionih stanica su slijedeće:

- *mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,*
- *mora postojati propisno osvjtljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju, moraju imati lahku krovnu konstrukciju kao eksplozivni odušak,*
- *uređajima unutar ovih objekata mora se stručno i pažljivo rukovati,*
- *osoblje koje opslužuje postrojenje i vrši kontrolu istog, mora biti upoznato o načinu i režimu rada postrojenja, te se obavezno mora pridržavati uputstava sa kojim mora biti upoznat, a naročito da koristi propisna zaštitna sredstva i opremu,*
- *uputstvo za rukovanje i rad u postrojenju treba da je postavljeno na vidnim mjestima,*
- *izlazi – ulazi na objektu moraju biti prohodni, otključani za vrijeme rada uposlenika u njemu i da se otvaranje vrata provodi prema vani,*
- *unutar EX zona opasnosti ovih objekata, sve električne instalacije moraju biti izvedene u «EX» zaštiti, te redovno ispitivane i kontrolisane od strane ovlaštene institucije,*

- unutar objekata zabranjena je upotreba sredstava i opreme koja može dovesti do požara i eksplozije,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

Automehaničarska radionica

Član 31.

Mjere koje se moraju primjenjivati u automehaničarskoj radionici su slijedeće:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju,
- voditi računa o ispravnosti i pravilnom korištenju postojećih dizalica za vozila, kao i o podmetanju uporišta za dizalice, da ne bi došlo do iznenadnog spuštanja/propadanja dizalice pod teretom,
- voditi računa o zaštitnim mjerama pri radu sa mašinama sa pokretnom glavom (brusilica, bušilica i slično),
- uredno slagati, odlagati materijal i sredstava da ne bi dolazilo do obrušavanja istih,
- obavezno koristiti propisanu zaštitnu opremu,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

Laboratorij za ispitivanje i kalibraciju mjernih instrumenata za gas

Član 32.

Mjere koje se moraju primjenjivati u ovom Laboratoriju prilikom rada su slijedeće:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju,
- mora se stručno i pažljivo rukovati s aparaturom koja se nalazi u Laboratoriju, a koja može izazvati povrede,
- osoblje koje opslužuje i vrši radove u Laboratoriju mora biti upoznato o načinu i režimu rada i obavezno se moraju pridržavati radnih i sigurnosnih uputstva,
- sva mehanička podizanja tereta, moraju da rade stručne osobe odgovarajućom aparaturom.
- obavezno koristiti propisanu zaštitnu opremu,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

Mehaničarske radionice

a) Bravarska radionica

Član 33.

U mehaničarskoj radionici mjere zaštite na radu za uposlenike koji obavljaju mehaničarske radove (servisiranje i popravke, bušenje, sječenje, varenje, rezanje, alatnički poslovi i sl.) utvrđene su slijedeće mjere zaštite na radu:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,

- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju, alati, uređaji i pomoćna sredstva moraju biti ispravni i pogodni za rad, odnosno mogućnost od povrede na radu sa istim treba svesti na najmanju moguću mjeru,
- kod upotrebe ručnih bušilica i brusilica dovodni kablovi moraju biti neoštećeni i propisno uzemljeni,
- prekidači, utičnice i osigurači za električnu struju moraju biti propisno postavljeni i ispravni,
- sve mašine i uređaji u bravarskoj radionici moraju biti uzemljeni i snabdjeveni zaštitnim oklopom na rotirajućim dijelovima,
- uposlenik koji vrši varenje mora upotrebljavati propisana sredstva zaštite,
- pri upotrebi aparature za autogeno varenje uposlenik se mora strogo i uvijek pridržavati propisanih uputstava,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

b) Servisna radionica za regulaciono-sigurnosnu opremu

Član 34.

U ovoj radionici, za uposlenike koji obavljaju poslove servisa predviđene su sljedeće mjere zaštite na radu:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju
- alati, uređaji i pomoćna sredstva moraju biti ispravni i pogodni za rad, odnosno mogućnost od povrede na radu, svesti na najmanju moguću mjeru,
- kod upotrebe ručnih bušilica i brusilica dovodni kablovi moraju biti neoštećeni i propisno uzemljeni,
- prekidači, utičnice i osigurači za električnu struju moraju biti propisno postavljeni i ispravni,
- sve mašine i uređaji u radionici moraju biti uzemljeni i snabdjeveni zaštitnim oklopom na rotirajućim dijelovima,
- uposlenik koji vrši poslove u ovoj radionici mora upotrebljavati propisana sredstva zaštite,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

Električarske radionice

a) Električarska radionica jake struje

Član 35.

Mjere koje se moraju primjenjivati u ovoj električarskoj radionici prilikom rada su:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju,
- alati, uređaji i pomoćna sredstva (regulacioni transformator, izvod direktnog mrežnog napona, trofazni izvor napajanja, modularni električarski sto, izvor naizmjeničnog /jednosmjernog napajanja) moraju biti ispravni i pogodni za rad, odnosno mogućnost od povrede na radu sa istim treba svesti na najmanju moguću mjeru,

- kod upotrebe ručnih bušilica, brusilica i drugih elektrouređaja, dovodni kablovi moraju biti neoštećeni i propisno uzemljeni,
- prekidači, utičnice i osigurači za električnu struju moraju biti propisno postavljeni i ispravni,
- pri zamjeni neispravnih dijelova na uređaju obavezno raditi u beznaponskom stanju tj. isključiti uređaj,
- pri radu na bilo kojem mjestu koje može doći pod napon ili je već pod naponom obezbjediti siguran prekid napajanja (na primjer : skinuti osigurač),
- obavezno provjeriti da li je obezbjeđeno beznaponsko stanje,
- upotrebljavati propisana sredstva zaštite,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

b) Električarska radionica slabe struje

Član 36.

Mjere koje se moraju primjenjivati u ovoj električarskoj radionici prilikom rada su:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju,
- alati, uređaji i pomoćna sredstva (električarski sto za ispitivanje elektronike, alati i uređaji za telemetriju, telefoniju i mjernu instrumentaciju, ispitni laboratorijski sto za servis i ispitivanje detektora gasa) moraju biti ispravni i pogodni za rad, odnosno mogućnost od povrede na radu sa istim treba svesti na najmanju moguću mjeru,
- kod upotrebe ručnih bušilica, brusilica i drugih elektrouređaja, dovodni kablovi moraju biti neoštećeni i propisno uzemljeni,
- prekidači, utičnice i osigurači za električnu struju moraju biti propisno postavljeni i ispravni,
- pri zamjeni neispravnih dijelova na uređaju obavezno raditi u beznaponskom stanju tj. isključiti uređaj,
- pri radu na bilo kojem mjestu koje može doći pod napon ili je već pod naponom obezbjediti siguran prekid napajanja (na primjer: skinuti osigurač),
- obavezno provjeriti da li je obezbjeđeno beznaponsko stanje.
- upotrebljavati propisana sredstva zaštite,
- putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.

Član 37.

Manje razvodne table moraju biti smještene u odgovarajuće ormare i uvijek zaključane.

Skladišni prostor

Član 38.

U skladištu su utvrđene slijedeće mjere zaštite na radu:

- mora postojati propisana ventilacija, koja se mora održavati u ispravnom stanju, te se mora osigurati optimalna temperatura za rad uposlenika,
- mora postojati propisno osvjetljenje, koje se mora održavati u ispravnom stanju,
- korištenje viljuškara za transport, utovar i istovar robe se mora provoditi u skladu sa uputstvima za njegovo korištenje, od strane stručno osposobljenog lica,

- *police koje se postavljaju unutar skladišta moraju da zadovoljavaju uslove u pogledu njihove stabilnosti i čvrstoće, te u svakom trenutku moraju da izdrže teret koji se nalazi na njima,*
- *slaganje robe u skladištu mora biti planski izvedeno, da ne bi došlo do rušenja naslagane robe sa polica ili drugog mjesta za odlaganje iste,*
- *alati, utređaji i pomoćna sredstva koji se koriste u skladištu moraju biti ispravni i pogodna za rad, odnosno mogućnost od povrede na radu svesti na najmanju moguću mjeru,*
- *prekidači, utičnice i osigurači za električnu struju moraju biti propisno postavljeni i ispravni,*
- *svi električni uređaji, postrojenja, odnosno elektro potrošači u skladištu moraju biti sigurni i propisno uzemljeni,*
- *uposlenik koji vrši poslove u skladištu mora upotrebljavati propisana sredstva zaštite,*
- *obilježiti glavne i pomoćne prolaze do radnog mjesta, izvući linije žutom bojom širine 10cm,*
- *obilježiti radni porstor na radnom mjestu,*
- *obilježiti skladišni porstor, te glavne i pomoćne prolaze u skladištu (širina glavnog prolaza između polica je minimalno 1,5 m, a širina pomoćnih prolaza je 0,80 m),*
- *putevi evakuacije i požarni putevi moraju biti stalno prohodni.*

V. OBUKA I PROVJERA ZNANJA IZ OBLASTI ZAŠTITE NA RADU I NAČIN UPOZNAVANJA UPOSLENIKA SA OPASNOSTIMA NA RADNOM MJESTU, S ASPEKTA ZAŠTITE NA RADU

Član 39.

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti na radu, Preduzeće je dužno organizovati obuku iz oblasti zaštite na radu za uposlenike, kako po zasnivanju radnog odnosa, tako i u toku trajanja radnog odnosa u Preduzeću, u skladu sa propisanim rokovima i sadržajem obuke.

Član 40.

Obuka i provjera znanja uposlenika iz oblasti zaštite na radu vrši se u sklopu Programa obrazovanja uposlenika iz oblasti zaštite na radu, a istu provodi pravno lice ovlašteno za zaštitu na radu.

Član 41.

Svaki uposlenik mora se prethodno upoznati sa pravima i obavezama, kao i opasnostima na radnom mjestu, kao i obavezom i načinom korištenja lične zaštitne opreme s aspekta zaštite na radu.

Upoznavanje sa pravima i obavezama iz zaštite na radu za uposlenike vrši neposredni rukovodilac organizacione jedinice u koju se raspoređuje uposlenik, u saradnji sa Službom zaštite od požara i zaštite na radu.

Član 42.

Prije raspoređivanja na određeno radno mjesto, uposlenik mora biti upoznat sa:

- *sa tehnološkim procesom rada uopće, a posebno s organizacijom posla i načinom rada (dolazak i odlazak na radno mjesto, kretanje na radnom mjestu i radnoj sredini, način obavljanja poslova itd.)*

- *sa općim i posebnim propisima, mjerama i upustvima o zaštiti na radu, kao i s obavezom da se na radu mora pridržavati istih, te sa posljedicama koje mogu da nastupe zbog nepridržavanja mjera zaštite na radu,*
- *sa pravima, dužnostima i odgovornostima u oblasti zaštite na radu,*
- *sa ličnim i kolektivnim zaštitnim sredstvima, opremom i uređajima za zaštitu na radu, koje je dužan da koristi u toku rada na radnom mjestu.*

VI. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UPOSLENIKA U PROVOĐENJU PROPISANIH MJERA ZAŠTITE NA RADU

Član 43.

Nadzorni odbor Preduzeća u oblasti organizovanja i unaprijeđenja zaštite na radu ima slijedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- *da donese Pravilnik o zaštiti na radu Preduzeća,*
- *da po potrebi daje tumačenje odredbi donesenog Pravilnika zaštite na radu Preduzeća.*

Član 44.

Uprava Preduzeća u okviru svoje nadležnosti ima sljedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- *da organizuje provođenje zakona i propisa iz oblasti zaštite na radu u Preduzeću,*
- *da usaglasi i utvrdi nacrt Pravilnika o zaštiti na radu, te isti dostavi Nadzornom odboru na usvajanje,*
- *da organizuje provođenje analize radnih mjesta i procjene opasnosti s aspekta zaštite na radu, radi utvrđivanja radnih mjesta sa posebnim uslovima rada u Preduzeću,*
- *da osigura finansijska sredstva i nabavku sredstava i opreme za zaštitu na radu,*
- *da se stara o blagovremenoj i propisanoj nabavci sredstava i opreme za zaštitu na radu, njihovom namjenskom korištenju, a na osnovu prijedloga Službe zaštite od požara i zaštite na radu,*
- *da pokrene postupak zbog povrede radne dužnosti protiv uposlenika koji ne provode propisane mjere zaštite na radu ili ne koriste propisanu i zaduženu opremu i sredstva za zaštitu na radu,*
- *donese Katalog zaštitnih sredstava-opreme i radnih uniformi,*
- *da prati primjenu propisa iz oblasti zaštite na radu, te dostignuća iz ove oblasti.*

Član 45.

Šef službe zaštite od požara i zaštite na radu ima slijedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- *da sačini, odnosno organizuje sačinjavanje svih dokumenata iz oblasti zaštite na radu, te da iste dostavi Upravi Preduzeća na razmatranje i usvajanje,*
- *da organizuje staranje o provođenju zaštite na radu i vrši kontrolu primjene odredbi ovog Pravilnika, drugih općih akata iz oblasti zaštite na radu,*
- *da se stara o organizovanju periodičnih pregleda radnih prostorija, oruđa za rad uređaja i elektro instalacija, gromobrana i uzemljenja,*
- *da učestvuje u pripremi i provođenju postupka javne nabavke ličnih zaštitnih sredstava i opreme,*

- da organizuje periodične obilaske poslovnih jedinica objekata preduzeća i terena u cilju uočavanja stanja i nedostataka i da o tom podnosi izvještaj neposrednom rukovodiocu,
- da učestvuje u organizovanju obuke svih uposlenika iz oblasti zaštite na radu,
- da podnosi prijavu za pokretanje postupka zbog povrede radne obaveze uslijed nepridržavanja propisanih mjera zaštite na radu,
- da predloži zabranu rada nadležnom rukovodiocu i po ukazanoj potrebi predloži udaljavanje uposlenika koji krši propise zaštite na radu, odnosno koji ne upotrebljava propisana zaštitna sredstva, te predlaže pokretanje postupka zbog povrede radne obaveze, u skladu sa važećim propisima,
- da organizuje vođenje svih propisanih evidencija iz oblasti zaštite na radu,
- da neposrednom rukovodiocu, jednom godišnje dostavlja na razmatranje izvještaj o stanju zaštite na radu, a on ga nakon upoznavanja prosljeđuje Upravi Preduzeća, na upoznavanje i razmatranje,
- da, putem neposrednog rukovodioca, obavještava inspekciju rada i inspekciju zaštite na radu o izvršavanju njihovih rješenja kojima je naloženo otklanjanje nedostataka i provođenje mjera iz oblasti zaštite na radu,
- da prati propise iz oblasti zaštite na radu, te dostignuća iz ove oblasti i da predlaže njihovu primjenu u Preduzeću, u skladu sa obavezama i potrebama Preduzeća.

Član 46.

Inžinjer zaštite na radu ima slijedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- da kontroliše primjenu propisanih mjera zaštite na radu, te da se stara o provođenju mjera zaštite na radu na nivou Preduzeća,
- da prati donošenje svih zakonskih propisa iz oblasti zaštite na radu, te daje preporuke i upute za njihovo provođenje,
- da učestvuje u pripremi prijedloga općih akata – Procjene, Plana i Pravilnika iz oblasti zaštite na radu i nakon njihovog donošenja provodi sve utvrđene mjere koje su u djelokrugu njegovog rada,
- da učestvuje u pripremi i provođenju postupka javne nabavke ličnih zaštitnih sredstava i opreme,
- da prati stanje sigurnosti po zdravlje uposlenika i predlaže poduzimanje konkretnih mjera za zaštitu zdravlja uposlenika,
- da izvještava šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu o stanju iz oblasti zaštite na radu i primjene mjera zaštite na radu,
- da, u dogovoru sa šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu, saraduje sa ugovornim društvima i ustanovama koje se bave tematikom iz oblasti zaštite na radu, te uz saglasnost angažuje stručne uposlenike tih ustanova radi bržeg i potpunijeg izvršavanja zakonskih obaveza iz oblasti zaštite na radu,
- da, u dogovoru sa šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu saraduje sa zdravstvenim ustanovama i organima inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu,
- da prema planu i programu rada Službe zaštite od požara i zaštite na radu, vrši obilaske svih objekata Preduzeća i postrojenja gasnog sistema Kantona Sarajevo sa aspekta zaštite na radu, te da na osnovu zapažanja o primjeni mjera zaštite na radu sastavlja izvještaj za šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu, a koji ovaj po potrebi prosljeđuje Izvršnom direktoru distribucije, odnosno Upravi Preduzeća,
- da učestvuje u izradi godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu za proteklu godinu,

- da, u saradnji sa šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu priprema podloge za izradu plana i programa mjera zaštite na radu za narednu godinu,
- da vrši kontrolu stepena i roka izvršenja naloženih mjera od strane inspekcije zaštite na radu i da o tome pismeno izvještava šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu,
- da vodi računa o rokovima izvršenje određenih periodičnih pregleda, te da učestvuje u organizovanju periodičnih pregleda oruđa i uređaja za rad, uslovima rada i da o tome posjeduje dokumentaciju i vodi evidenciju,
- da učestvuje u izradi programa obuke uposlenika iz oblasti zaštite na radu, odnosno provjeri znanja u saradnji sa stručnom i ovlaštenom ustanovom,
- da vrši ispitivanje uzroka i izvora nastalih povreda na radu, u saradnji sa šefom Službe za zaštitu od požara i zaštite na radu i neposrednim rukovodiocem povrijeđenog uposlenika,
- da vodi sve propisane evidencije zaštite na radu,
- da saraduje sa odgovarajućim službama kod nabavke lične zaštitne opreme i sredstava,
- da prati stanje zadužene opreme i sredstva za ličnu zaštitu uposlenika, te da vodi računa o roku trajanja iste, kao i o njenoj upotrebljivosti,
- da vrši provjeru da li su uposlenici upoznati sa uslovima rada i opasnostima na poslovima, kao i sredstvima i mjerama zaštite koje trebaju primjeniti,
- da u saradnji sa šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu izvjesti organ inspekcije rada i zaštite na radu o svakom smrtnom slučaju i teškoj povреди na radu, odmah i na najbrži i najpogodniji način,
- da vrši provjeru da li su uposlenicima na raspolaganju zaštitna sredstva i oprema,
- da pismenim putem, a iznimno usmenim putem, daje prijedlog šefu Službe zaštite od požara i zaštite na radu za zabranu rada na poslovima i radnim zadacima za koje ocijeni da prijete opasnost po zdravlje uposlenika, ili svojim radom uposlenik ugrožava druge uposlenike, odnosno radni prostor i objekat, zbog neprimjenjivanja mjera zaštite na radu,
- da učestvuje u obavljanju ostalih zadataka koji proističu iz Zakona, ovog Pravilnika, rješenja nadležnog organa inspekcije zaštite na radu, odluka Uprave Preduzeća, te radnih naloga šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu.

Član 47.

Vodeći tehničar zaštite na radu i tehničar zaštite na radu imaju slijedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- da prate stanje provođenja mjera zaštite na radu,
- da prate donošenje zakonskih i tehničkih propisa iz oblasti zaštite na radu,
- da prate stanje sigurnosti po zdravlje uposlenika o tome izvještavaju inženjera zaštite na radu i šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu,
- da u dogovoru sa inženjerom zaštite na radu i šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu, učestvuju u saradnji sa društvima i ustanovama koje se bave tematikom iz oblasti zaštite na radu, radi bržeg i potpunijeg izvršavanja zakonskih obaveza iz oblasti zaštite na radu,
- da po nalogu inženjera zaštite na radu i šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu operativno saraduju sa zdravstvenim ustanovama i organima inspekcije rada,
- da, prema planu i programu rada vrše obilasku svih objekata Preduzeća i postrojenja gasnog sistema Kantona Sarajevo, sa aspekta zaštite na radu te na osnovu zapažanja o

- primjeni mjera zaštite na radu sastavljaju izvještaj za inženjera zaštite na radu i šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu,*
- da učestvuju u izradi godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu za proteklu godinu,*
 - da u saradnji sa inženjerom zaštite na radu i šefom Službe zaštite od požara i zaštite na radu pripremaju podloge za izradu plana i programa mjera zaštite na radu za narednu godinu,*
 - da operativno vrše kontrolu stepena i roka izvršenja naloženih mjera od strane inspekcije zaštite na radu i da o tome pismeno izvještavaju inženjera zaštite na radu i šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu,*
 - da učestvuju u provođenju periodičnih pregleda oruđa i uređaja za rad, te uslova rada.*
 - da učestvuju u aktivnostima, sa eksternim partnerima, prilikom obučavanja uposlenika iz oblasti zaštite na radu, odnosno provjeri znanja od strane stručne ustanove,*
 - da zajedno s inženjerom zaštite na radu vode sve propisane evidencije iz oblasti zaštite na radu,*
 - da po nalogu inženjera zaštite na radu i šefa Službe zaštite od požara i zaštite saraduju sa odgovarajućim službama prilikom nabavke lične zaštitne opreme i sredstava,*
 - da vode evidenciju o zaduženoj opremi i sredstvima za ličnu zaštitu uposlenika, te roku trajanja iste kao i stanju njene upotrebljivosti,*
 - da vrše provjeru da li su uposlenici upoznati sa uslovima rada i opasnostima na poslovima, odnosno radnim zadacima na kojim su raspoređeni, kao i sredstvima i mjerama zaštite koje trebaju primjeniti,*
 - da pismenim ili usmenim putem daju prijedlog inženjeru zaštite na radu i šefu Službe zaštite od požara i zaštite na radu za zabranu rada na poslovima i radnim zadacima na kojim ocijeni da prijeti opasnost po zdravlje uposlenika, ili svojim radom uposlenika ugrožava druge uposlenike, odnosno radni prostor i objekat, zbog neprimjenjivanja mjera zaštite na radu,*
 - da učestvuju u obavljanju ostalih zadataka koji proističu iz Zakona, ovog Pravilnika, rješenja nadležnog organa inspekcije zaštite na radu, odluka Uprave Preduzeća, te radnih naloga šefa Službe zaštite od požara i zaštite na radu i inženjera zaštite na radu.*

Član 48.

Rukovodioci i vodeći uposlenici Preduzeća u svojoj organizacionoj jedinici, ekipi i djelokrugu rada, u provođenju zaštite na radu imaju sljedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- da, u saradnji sa Službom zaštite od požara i zaštite na radu upoznaju uposlenike iz svoje organizacione jedinice sa uslovima rada i izvorima opasnosti i štetnostina radnom mjestu, a naročito novoprimitljene uposlenike prije početka rada, odnosno u slučaju promjene sredstava rada, premještaja uposlenika sa jednog posla na drugi ili promjene radnog mjesta, o čemu se sastavlja zapisnik,*
- da, u saradnji sa Službom zaštite od požara i zaštite na radu upoznaju uposlenike sa pravilnom upotrebom ličnih zaštitnih sredstava kao i da ih upute u njihovo namjensko korištenje, o čemu se sastavlja zapisnik,*
- da nadziru primjenu propisanih mjera zaštite na radu od strane uposlenika iz svoje organizacione jedinice,*
- da rad na poslovima sa električnom strujom, gasom i sudovima pod pritiskom dozvole samo uposlenicima koji su obučeni i posjeduju odgovarajuću stručnu spremu i kvalifikaciju za obavljanje ovih poslova,*

- da prijave nadležnoj službi zaštite od požara i zaštite na radu nedostatke, kvarove ili pojavu koji bi mogli ugroziti zdravlje uposlenika,
- da ako imaju saznanja o korištenju i nepopunjenosti priručne apoteke (ormarić prve pomoći) o tome odmah obavijeste Službu zaštite od požara i zaštite na radu,
- da zabrane rad ili udalje uposlenika iz svoje ekipe ili organizacione jedinice sa radnog zadatka kada krši propise zaštite na radu, koji ne upotrebljava propisana zaštitna sredstva, te predlaže pokretanje postupka zbog povrede radne obaveze, u skladu sa važećim propisima,
- da udalje uposlenika iz svoje organizacione jedinice sa posla, ako postoji sumnja da je isti došao u alkoholiziranom stanju ili je konzumirao alkohol u toku rada i uputi prijavu nadležnom rukovodiocu.
- da u slučaju teže povrede na radu, odnosno smrtnog slučaja, odmah izvijesti neposrednog rukovodioca i Službu zaštite od požara i zaštite na radu, a ovi nadležni organ-inspekciju zaštite na radu,
- da prijavi svaku povredu na radu iz nadležnosti svoje organizacione jedinice,
- da podnose prijave za povredu radne obaveze zbog nepridržavanja mjera zaštite na radu,
- da, u saradnji sa Službom zaštite od požara i zaštite učestvuju u organizovanju obuke iz oblasti zaštite na radu,
- da prate propise iz oblasti zaštite na radu ukoliko je potrebno provođenje mjera zaštite na radu u njihovoj organizacionoj jedinici.

Član 49.

Svi uposlenici Preduzeća imaju slijedeća prava, obaveze i odgovornosti:

- da primjenjuju propisane mjere zaštite na radu,
- da namjenski koriste sva zaštitna sredstva koja mu pripadaju odnosno lična zaštitna sredstva propisana na radnom mjestu na koje je uposlenik raspoređen,
- da ne daju na upotrebu trećim licima, zaduženu opremu i sredstva za zaštitu na radu,
- da prilikom rada pažljivo rukuju sa ličnom zaštitnom opremom, te istu održavaju u ispravnom stanju,
- da poslove odnosno radne zadatke obavljaju sa punom pažnjom radi sigurnosti svog zdravlja, kao i zdravlja ostalih uposlenika u Preduzeću,
- da odmah prijave neposrednom rukovodiocu sve zapažene nedostatke, kvarove ili druge pojave koje bi mogle ugroziti sigurnost na radu
- da obavezno prisustvuju i prođu obuku i provjeru znanja iz oblasti zaštite na radu,
- da se upoznaju sa odredbama ovog Pravilnika prilikom stupanja na posao,
- da poslove, odnosno radne zadatke obavljaju na način i pod uslovima kako je tehnološkim uputstvom i postupkom propisano,
- da svaku povredu na radu odmah prijave svom neposrednom rukovodiocu,
- da prilikom težih povreda na radu, kolektivne nesreće ili elementarnih nepogoda pruže prvu pomoć povrijeđenim uposlenicima i učestvuje u otklanjanju posljedica,
- da pravilno rukuju oruđima i sredstvima za rad i da prilikom završetka rada oruđe i sredstvo za rad ostave u ispravnom i urednom stanju.

Član 50.

U toku rada u Preduzeću svi uposlenici Preduzeća te stručna lica angažovana po bilo kom drugom osnovu u Preduzeću, su dužni da se pridržavaju sljedećih općih mjera zaštite na radu:

- da poštuju zabranu pušenja, kao i pristupa sa otvorenim plamenom ili užarenim predmetom u prostorije gdje se nalaze ili gdje se radi sa lako zapaljivim materijama, kao što su: boje, lakovi, razređivači, nafta i naftni derivati, ulja, odoransi (THT), gas i slično,
- da poštuju zabranu ulaska u prostorije sa električnim uređajima visokog napona, gasnim postrojenjima i kotlovnice u koje je dozvoljen ulazak samo stručnim i ovlaštenim licima koji prate rad tih postrojenja,

Član 51.

Uposlenik koji zasniva radni odnos u Preduzeću ili se raspoređuje na druge poslove, dužan je Službi pravnih i kadrovskih poslova Preduzeća, kao i neposrednom rukovodiocu, odnosno ljekaru zdravstvene ustanove, prijaviti svoje zdravstvene nedostatke koji se ne mogu primjetiti bez prijave (nesvjestica, padavica, grčenje mišića, vrtoglavica, česta glavobolja, narkomanija, alkoholizam i drugo važno s zdravstvene strane).

Član 52.

Uposlenik koji smatra da nisu provedene propisane mjere zaštite na radu dužan je odmah o tome izvjestiti neposrednog rukovodioca i nadležnu Službu zaštite od požara i zaštite na radu, a ovi će poduzeti konkretne mjere na utvrđivanju stanja, te pristupiti pronalaženju adekvatnog rješenja.

VII. SADRŽAJ I NAČIN DONOŠENJA PROCJENE OPASNOSTI I ANALIZE RADNIH MJESTA SA ASPEKTA ZAŠTITE NA RADU

Član 53.

Procjena opasnosti i analiza radnih mjesta se izrađuje u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu i međunarodnim propisima i standardima koji reguliraju ovu oblast.

Član 54.

Procjena i analiza podliježe reviziji, izmjeni i dopuni, koja se vrši najmanje jedanput na godišnjem nivou, ili ranije u slučaju potrebe.

VIII. IZRADA PLANA I PROGRAMA MJERA ZAŠTITE NA RADU

Član 55.

Plan i Program mjera zaštite na radu donosi se kao akt prilikom donošenja godišnjeg Plana poslovanja Preduzeća.

Ovaj dokument u formi nacrtu izrađuje Služba zaštite od požara i zaštite na radu, a odobrava Uprava Preduzeća.

Član 56.

Plan i program mjera zaštite na radu sadrži zadatke za održavanje i poboljšanje uslova rada i preduzimanje mjera zaštite na radu kojima se osigurava siguran rad uposlenika

IX. PERIODNIČNI PREGLEDI RADNIH PROSTORIJA, ORUĐA I UREĐAJA ZA RAD I RADNIH SREDINA

Pregled radnih i pomoćnih prostorija

Član 57.

Sve radne i pomoćne prostorije moraju se povremeno i periodično u Zakonom predviđenom roku, pregledati radi utvrđivanja funkcionalnosti, odnosno da li ispunjavaju propisane radne uslove.

Periodični pregledi i ispitivanje oruđa i uređaja za rad

Član 58.

Sredstva za rad, odnosno oruđa, uređaji, postrojenja instalacije, alati, za vrijeme rada moraju biti u ispravnom stanju, odnosno da ne ugrožavaju lica koja sa njima rukuju ili se nalaze u neposrednoj blizini, a periodični pregledi se vrše u skladu sa članom 24. ovog Pravilnika.

Član 59.

Dnevne, nedjeljne, mjesečne, godišnje i vanredne preglede oruđa i uređaja vrši organizaciona jedinica zadužena za održavanje sredstava prema ukazanoj potrebi, i gdje se moraju pridržavati svih propisanih mjera zaštite na radu.

Mjerenje i ispitivanje radne sredine

Član 60.

Preduzeće je dužno putem ovlašteno institucije ili pravnog lica vršiti mjerenje uslova radne sredine.

Na osnovu nađenog stanja Preduzeće je dužno preduzeti mjere u cilju otklanjanja utvrđenih štetnosti, a naročito je obavezno preduzeti odgovarajuće mjere, gdje su utvrđene štetnosti koje prelaze maksimalnu dozvoljenu koncentraciju.

Pregledi uslova radne sredine (mikro-klime, buke, para, fizičkih i hemijskih štetnosti) vrši ovlašteno pravno lice u roku od svake tri (3) godine i to u zimskom i ljetnom periodu.

Ovlašteno pravno lice koje vrši pregled uslova radne sredine dužno je dostaviti stručni nalaz o ispitivanju radne sredine, a Preduzeće treba da postupi kako je definisano u stavu 1. ovog člana.

X. ZAŠTITA ŽENA, OMLADINE I INVALIDA

Član 61.

Mjerama zaštite na radu u vezi sa zaštitom žena, omladine i invalidnim uposlenicima obezbjeđuje se očuvanje zdravlja i psihofizičkog razvoja mladih uposlenika, normalno ostvarivanje materinstva i sprečavanje daljeg smanjivanja i potpunog gubitka radne sposobnosti uposlenika kod kojih je radna sposobnost već smanjena (invalidi).

Član 62.

Uposlenik sa smanjenom radnom sposobnošću može biti raspoređen samo na one poslove koji su predviđeni za rad invalida, odredbama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka i nalazom nadležnog organa.

XI. OBAVEZE PREMA ORGANIMA NADZORA, INSPEKCIJE RADA I INSPEKCIJE ZAŠTITE NA RADU

Član 63.

Obaveze prema inspeksijskim organima su slijedeće:

- *Uprava Preduzeća, po informaciji Službe zaštite od požara i zaštite na radu, će izvjestiti nadležni organ inspekcije o smrtnom slučaju, kolektivnoj nesreći, teškoj povredi, nezgodi i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti zdravlje uposlenika na radu,*
- *Služba zaštite od požara i zaštite na radu je ovlaštena da saraduje sa organima inspekcije zaštite na radu, pri njihovom vršenju redovnih odnosno vanrednih kontrolnih pregleda,*
- *Služba zaštite od požara i zaštite na radu je ovlaštena da vrši nadzor i sprovođenje nalaza i rješenja organa inspekcije zaštite na radu, te iste izvještava o izvršenju tih akata, putem neposrednog rukovodioca.*

Član 64.

Svaki akt, rješenje, naređenje, zahtjev, prijedlog u vezi sa zaštitom na radu koji se dostavlja Preduzeću od strane inspekcije rada, mora se dostaviti i Službi zaštite od požara i zaštite na radu, radi upoznavanja i poduzimanja daljnjih odgovarajućih mjera kako bi se moglo pristupiti otklanjanju uočenih nedostataka u oblasti zaštite na radu.

Član 65.

U slučaju kad je organ inspekcije zaštite na radu utvrdio nedostatke i nepravilnosti u primjeni mjera propisa o zaštiti na radu i odredio rokove za otklanjanje istih, Služba zaštite od požara i zaštite na radu je dužna putem odgovornih rukovodioca preduzeti potrebne mjere za otklanjanja utvrđenih nedostataka, odnosno nepravilnosti do određenog roka, te o tome, putem neposrednog rukovodioca, izvještava inspekciju o izvršenju njihovih naloženih mjera.

XII. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST ZA UPOSLENIKE, ZBOG NEPRIDRŽAVANJA PROPISANIH MJERA ZAŠTITE NA RADU

Član 66.

Povrede radne obaveza iz oblasti zaštite naradu s obzirom na težinu posljedica mogu biti lakše i teže, a sankcije su definirane u Pravilniku o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti.

XIII. SARADNJA SA EKSTERNIM SUBJEKTIMA IZ OBLASTI ZAŠTITE NA RADU

Član 67.

Saradnja sa segmentom zaštite od požara se odvija u skladu sa zakonima koji reguliraju oblast zaštite na radu i zaštite od požara, te u skladu sa propisima koji su doneseni na osnovu ovih zakona.

Član 68.

Saradnja sa Kantonalnom upravom civilne zaštite Kantona Sarajevo odvija se u skladu sa zakonima koji reguliraju oblast zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća te u skladu sa propisima koji su doneseni na osnovu ovih zakona.

Član 69.

Saradnja sa ovlašćenim pravnim licem registriranim za pružanje usluga iz oblasti zaštite na radu odvija se u skladu sa zakonima koji reguliraju oblast zaštite na radu, te u skladu sa propisima koji su doneseni na osnovu ovih zakona.

Član 70.

Služba zaštite od požara i zaštite na radu je ovlaštena da saraduje sa pravnim licima ustanovama i institucijama iz člana 67., 68. i 69 ovog Pravilnika, u cilju provođenja poslova zaštite na radu.

XIV. PRUŽANJE PRVE POMOĆI POVRIJEĐENIM, ISPITIVANJE UZROKA POVREDE NA RADU

Pružanje prve pomoći

Član 71.

Uposlenik koji se povrijedi dužan je, ukoliko je u mogućnosti odmah i bez odlaganja da obavijesti neposrednog rukovodioca ili Službu zaštite od požara i zaštite na radu.

Svaki uposlenik je dužan da ukaže prvu pomoć povrijeđenom uposleniku, te osigura prevoz do najbliže zdravstvene ustanove

Član 72.

U svim radnim prostorijama Preduzeća, na vidnom i pristupačnom mjestu moraju biti postavljeni ormarići sa potrebnim sanitetskim sredstvima za pružanje prve pomoći.

Na broj od 50 uposlenika mora postojati i biti postavljen najmanje 1 (jedan) sanitetski ormarić (ormarić prve pomoći) sa kompletnim sadržajem, koji se mora dopunjavati nakon njegove upotrebe.

Član 73.

Na sanitetskim ormarićima moraju biti označeni:

- brojevi telefona najbliže zdravstvene ustanove,
- brojevi telefona zavoda za hitnu medicinsku pomoć,

- imena lica koja su osposobljena za pružanje prve pomoći,
- ime inženjera zaštite na radu i tehničara zaštite na radu.

Član 74.

U slučaju kolektivne nesreće ili elementarnih nepogoda, sva prevozna sredstva Preduzeća stavljaju se na raspolaganje radi transporta povrijeđenih uposlenika do najbliže zdravstvene ustanove.

Utvrđivanje uzroka povrede na radu

Član 75.

Neposredno poslije ukazane prve pomoći povrijeđenom licu na radu, preduzimaju se potrebne mjere u cilju detaljnog ispitivanja slučaja.

Obaveza prisutnih uposlenika na licu mjesta je da preduzmu sve neophodne mjere kako bi se mjesto gdje se dogodila nezgoda osiguralo, i da bi se sačuvali tragovi dok se ne provede uviđajna radnja.

Cilj uviđaja je da se utvrde uzroci i izvori povrede, mjere za njihovo dalje sprječavanje, kao i odgovornosti za nastalu povredu na radu.

Član 76.

Povredom na radu smatra se svaka povreda, koja je prouzrokovana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizičkim ili hemijskim dejstvima, kao i zadobijena povreda na službenom putu, povreda nastala prilikom dolaska na rad, odnosno odlaska sa posla kući i druge nesreće regulisane odgovarajućim zakonskim propisima.

Član 77.

Na mjestu gdje se dogodila povreda ili nezgoda, ne smije se ništa preduzimati u cilju promjene faktičkog stanja, dok se ne utvrde svi uzroci povređivanja koji obuhvataju:

- uviđaj na licu mjesta,
- ispitivanje povrijeđenog (ako je to moguće), očevidaca i neposrednog rukovodioca,
- pregled korištenih sredstava za rad i oruđa,
- pregled korištenih zaštitnih sredstava i opreme za ličnu zaštitu,
- uvid u druge okolnosti značajne za otkrivanje uzroka povrede uposlenika.

Član 78.

Za svakog povrijeđenog i profesionalno oboljelog uposlenika na radu Služba zaštite od požara i zaštite na radu vodi dosije sa cjelokupnom dokumentacijom, u vezi sa nastalom povredom, odnosno oboljenjem koji se čuva kao akt trajne vrijednosti.

U dosjeu o povredi uposlenika na radu čuvaju se:

- zapisnici, nalazi, izvještaji, skice, fotografije i drugi prilozi koji su sačinjeni u toku uviđaja,
- primjerak prijave o nesreći na radu sa upisanom dijagnozom, koju je utvrdio ljekar koji je pregledao povrijeđenog uposlenika,
- prijava podnesena nadležnim organima za utvrđivanje odgovornosti za povredu na radu.

Zabrana upotrebe duhanskih prerađevina

Član 79.

U svim radnim prostorima i prostorijama Preduzeća, te u objektima gasnog sistema Kantona Sarajevo kao i pored objekata i postrojenja gasnog sistema, zabranjuje se upotreba duhanskih prerađevina.

Za uposlenike koji upotrebljavaju duhanske prerađevine bit će osigurana posebna prostorija, odnosno mjesto namjenjeno za upotrebu duhanskih proizvoda.

XV. RADNA MJESTA SA POSEBNIM USLOVIMA RADA

Član 80.

Poslovi sa posebnim uslovima rada su poslovi na kojima postoji povećana opasnost po život i zdravlje uposlenika, odnosno poslovi na kojima postoji povećan rizik od povrede na radu, profesionalnog oboljenja, zarazne bolesti i slično, a čije se štetno djelovanje na radnu sposobnost i zdravlje uposlenika ne mogu u potpunosti otkloniti posebnim mjerama zaštite na radu.

Član 81.

Prije raspoređivanja uposlenika na poslove, odnosno radno mjesto iz predhodnog člana, Preduzeće je dužno provjeriti da li uposlenik ispunjava zahtjeve radnog mjesta, a u toku radnog angažmana uposlenik se mora upućivati na periodične ljekarske preglede.

Član 82.

Utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada vrši za te poslove ovlaštena institucija, ustanova ili firma angažovana na osnovu zakonskih procedura, a na osnovu rizika koji su potencijalna opasnost po živote, opasnost od povrede na radu i štetnost po zdravlje usljed prirode samog posla, te onih poslova na kojima su uposlenici izloženi posebnim naporima na radu, a što svojom odlukom potvrđuje Uprava Preduzeća.

Utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada vrši se u skladu sa odredbama Pravilnika o uslovima za utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada i ljekarskim pregledima uposlenika na tim radnim mjestima.

Član 83.

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada utvrđena na osnovu Analize radnih mjesta i procjene opasnosti izvršene od strane ovlaštene kuće i rokovi periodičnih sistematskih ljekarskih pregleda na tim radnim mjestima data su tabelarnom prikazu:

R/Br	Naziv radnog mjesta	Rokovi za ljekarskih pregled
1.	Vodeći majstor za hitne intervencije	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
2.	Radnik I za hitne intervencije	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
3.	Radnik II za hitne intervencije	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
4.	Poslovođa za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
5.	Vodeći majstor za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
6.	Radnik I za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
7.	Radnik II za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>

8.	Radnik II za antikoroziivnu zaštitu	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
9.	Poslovođa za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
10.	Vodeći majstor za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
11.	Radnik I za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
12.	Radnik II za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
13.	Pomoćni radnik za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
14.	Poslovođa za održavanje i izgradnju sistema jake struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
15.	Vodeći majstor za izgradnju i održavanje sistema jake struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
16.	Radnik I za održavanje i izgradnju sistema jake struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
17.	Poslovođa za održavanje i izgradnju sistema slabe struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
18.	Vodeći majstor za održavanje i izgradnju sistema slabe struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
19.	Zaštitar I	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
20.	Zaštitar II	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
21.	Referent skladištar	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
22.	Vozač D kategorije	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
23.	Radnik I za detekciju na propusnost gasnog sistema	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
24.	Vodeći tehničar područja za puštanje u pogon UGI i očitavanje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
25.	Tehničar područja za puštanje u pogon UGI i očitavanje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
26.	Vodeći tehničar za nadzor i upravljanje gasnim sistemom	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
27.	Tehničar za nadzor i upravljanje gasnim sistemom	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
28.	Vodeći tehničar za detekciju na propusnost gasnog sistema	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
29.	Tehničar za detekciju na propusnost gasnog sistema	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
30.	Radnik za detekciju na propusnost gasnog sistema	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
31.	Vodeći tehničar za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
32.	Tehničar za održavanje i ugradnju MRU	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
33.	Vodeći tehničar za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
34.	Tehničar za održavanje i izgradnju gasnih mreža i priključaka	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
35.	Vodeći tehničar za održavanje i izgradnju sistema jake i slabe struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
36.	Vodeći tehničar za održavanje i izgradnju sistema slabe struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
37.	Tehničar za održavanje i izgradnju sistema slabe struje	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
38.	Domar za poslovno-tehničke objekte	<i>Svakih 24 mjeseca</i>
39.	Automehaničar	<i>Svakih 24 mjeseca</i>

Zaključno s rednim brojem: 39 tridesetdevet

Član 84.

Za svaki posao, odnosno radni zadatak sa povećanom opasnošću mora se izraditi tehnološki postupak procesa rada, tako da uposlenik koji radi po tom uputstvu može izbjeći opasnost koja mu prijete prilikom rada na takvom radnom mjestu.

Član 85.

Uputstvo iz člana 84. ovog Pravilnika dužan je izraditi stručno osposobljeni uposlenik, koji propisuje tehnologiju rada za dotične poslove na određenoj operaciji rada u saradnji sa Službom zaštite od požara i zaštite na radu.

XVI. VOĐENJE EVIDENCIJA I ČUVANJE DOKUMENATA IZ OBLASTI ZAŠTITE NA RADU

Član 86.

Preduzeće, odnosno Služba zaštite od požara i zaštite na radu je dužna voditi evidenciju i čuvati dokumente iz oblasti zaštite na radu na način i po postupku kako je određeno važećim propisima:

- *Evidencija o obuci uposlenika i provjeri znanja iz oblasti zaštite na radu,*
- *Evidencija o uposlenicima raspoređenim na radno mjesto sa posebnim uslovima rada,*
- *Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama,*
- *Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstva rada i opreme iz člana 12. Zakona o zaštiti na radu,*
- *Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstva lične zaštite iz člana 8. stav 2. Zakona o zaštiti na radu,*
- *Evidencija o izvršenim pregledima i ispitivanjima elektro i gromobranske instalacije kao i instalacije u EX izvedbi,*
- *Evidencija o povredama na radu oboljenjima uposlenika, profesionalnih oboljenja, kao i o uzrocima povreda na radu*
- *Evidencija o smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima,*
- *Evidencija o periodičnim ljekarskim pregledima uposlenika (sistematski pregledi).*

XVII. ZAŠTITNA SREDSTAVA-OPREMA I RADNE UNIFORME

Član 87.

Radi zaštite uposlenika na radu koji su za vrijeme rada izloženi određenim vrstama štetnosti i opasnosti, a koje se ne mogu otkloniti drugim zaštitnim mjerama, daju im se na upotrebu lična zaštitna sredstva, odnosno zaštitna oprema.

Preduzeće vodi evidenciju o trebovanju i zaduženju lične zaštitne opreme za svakog uposlenika posebno.

Član 88.

Uprava Preduzeća će u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika donijeti Katalog zaštitnih sredstava-opreme i radnih uniformi, sa pregledom radnih mjesta i vrstom ličnih zaštitnih sredstava-opreme i radnih uniformi, te rokovima trajanja.

Uprava Preduzeća može, u slučaju potrebe, Katalog zaštitnih sredstava-opreme i radnih uniformi prilagoditi novim uslovima.

XVIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 89.

Sa odredbama ovog Pravilnika moraju biti upoznati svi uposlenici Preduzeća i stručna lica koja rade u objektima Preduzeća.

Član 90.

Izmjene i dopune ovog Pravilnika vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Član 91.

Tumačenje odredaba ovog Pravilnika daje Nadzorni odbor.

Član 92.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objavljivanja na oglasnoj ploči Preduzeća, a objavit će se i na intranet mreži informacionog sistema Preduzeća.

Član 93.

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o zaštiti na radu broj: NA-00-05-0 od 19.06.2003. godine.

Broj: _____/15

Datum: _____ 2015. godine

**PREDSJEDNIK
NADZORNOG ODBORA**

Mr. Miralem Mrkonja dipl.ing.el.